

Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao
Wilhelminaplein 4
Alhier

Verzoekster verschijnt vrijwillig

**Verzoekschrift tot het gelasten
van een deskundigenbericht ex artikel 176 RV**

Geeft eerbiedig te kennen:

Verzoekster:

De stichting Caribbean Research & Management of Biodiversity (Carmabi) Foundation, gevestigd te Curaçao en kantoorhoudend aan de Piscaderabaai Z/N, hierna te noemen: "Carmabi", te dezer zake domicilie kiezende aan de Schottegatweg Oost 191 ten kantore van Van de Laarschot & Associates van wie mr S.A. in 't Veld te dezen als gemachtigde wordt gesteld, met het recht van substitutie en bepaaldelijk ook om dit verzoekschrift voor haar te ondertekenen en in te dienen;

Gerequesteerde :

De Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning, hierna te noemen 'VVRP', ook te noemen: 'de Minister',

Carmabi licht haar verzoek als volgt toe:

Inleiding

1. Carmabi is een stichting met volgens haar statuten ondermeer als doelstelling "het verwerven, het behouden, de bescherming, het beheer, het herstel en de ontwikkeling van natuurgebieden", zie artikel 2 van de als **Productie 1** overgelegde statuten van Carmabi. Carmabi legt haar doelstelling sinds 1955 ten uitvoer middels onder andere haar inzet voor natuurwetenschappelijk onderzoek, het adviseren van de overheid op het gebied van natuurbeheer en -bescherming, natuureducatie en het beheren van natuurparken in opdracht van de overheid.
2. Het onderhavige verzoek betreft de door VVRP geïnitieerde herziening van de bestemmingen van de gronden te Oostpunt van het Eilandelijk Ontwikkelingsplan Curacao (PB 1995, no. 36) hierna: 'EOP'. Het strekt tot het verkrijgen van een deskundigenbericht inhoudende advies ter zake van de bestaande onderzoeken en rapportages waarop het beleid van de Minister voor wat betreft de herziening van de gronden te Oostpunt is gebaseerd, meer in het bijzonder of die onderzoeken een milieueffectrapportage omvatten teneinde de duurzaamheid van de voorgenomen ontwikkelingen te Oostpunt te onderzoeken opdat schadelijke effecten voor het milieu in een vroeg stadium kunnen worden ingeschat en zoveel mogelijk vermeden.

achtergrond

3. In 2014 werd bekend dat Curacao, tezamen met Bermuda en de Flower Garden Banks (USA) de laatste plekken zijn waar Caribische koraalriffen in nagenoeg ongerepte staat te vinden zijn. Deze riffen bevinden zich langs een 44km² groot privé-terrein, lokaal bekend als “Oostpunt” dat ca. 10% van het eiland beslaat aan de zuidoost kant van het eiland. Oostpunt wordt al generaties lang door één familie, de familie Maal, bewoond. Het gebied is in het EOP tot op heden als ‘conserveringsgebied/‘witte vlek’ beschouwd en daardoor onbebouwd gebleven. Daarnaast omvat het gebied ook de (territoriale) zee, die niet onder het EOP valt, omdat ten tijde van de totstandkoming van het EOP, de reikwijdte van het EOP liep tot de grens waar land overging in zee, waarop wetgeving van de toenmalige Nederlandse Antillen van toepassing was. Na 10/10/10 heeft het Land Curacao jurisdictie gekregen over land alsmede over de zee.
4. Curaçao wordt tezamen met de nabijgelegen eilanden Aruba en Bonaire als één van de meest biodiverse gebieden in het Caribische Gebied beschouwd¹. In het gebied worden naast voorgenoemde koraalriffen, daarom ook vele beschermde en endemische plant- en diersoorten (> 100 soorten) aangetroffen, die veelal worden beschermd onder internationale verdragen (o.a. SPAW protocol, Biodiversiteitsverdrag), waar Curaçao partij bij is. Vanaf de hoogwaterlijn tot ongeveer 120 meter diepte worden langs met name de zuidkust van Oostpunt gezonde koraalriffen aangetroffen. Deze riffen werden reeds in de 80-er jaren door het Eilandgebied Curaçao middels de instelling van een onderwater park beschermd dat binnenkort bij wet bekrachtigd en actief beheerd zal worden². Deze riffen van uitzonderlijke kwaliteit bevinden zich stroomopwaarts van alle stedelijke ontwikkelingen op Curaçao en dragen daardoor bij aan de instandhouding van riffen elders op Curacao en wellicht zelfs nog verder. Door de aanwezigheid van vijf binnenbaaien met mangroven en zeegrasvelden, dient het gebied tevens als broedkamer voor veel rifvissoorten, die elders op het eiland en de rest van het Caribisch Gebied zeldzaam zijn of worden bedreigd.
5. Uit een recente vergelijking van meer dan 35000 studies aan koraalriffen in 34 Caribische landen³ is gebleken dat de koraalrifsystemen bij Oostpunt één van de weinig overgebleven voorbeelden van gezonde Caribische riffen vormen: kritische mariene ecosystemen zoals koraalriffen, mangroven en zeegras velden bevinden zich in uitzonderlijk goede staat, bedreigde diersoorten komen er in grote getale voor, vispopulaties worden niet bedreigd en zowel vis- als koraalpopulaties nemen lokaal zelfs in grootte toe. Koraalriffen die in deze moderne tijd in staat zijn te groeien zijn uiterst zeldzaam en de riffen van Oostpunt (tezamen met de Flower Garden Banks en Bermuda) zijn derhalve laatste voorbeelden van gezonde Caribische koraalriffen.
6. De beschermde koraalriffen voor de kust van Oostpunt om diverse redenen van onschatbare waarde voor Curaçao en haar bewoners. Koraalriffen dragen ondermeer direct bij aan de lokale economie als zijnde een belangrijke pijler voor

¹ Miloslavich, P., Díaz, J. M., Klein, E., Alvarado, J. J., Díaz, C., Gobin, J., ... & Bastidas, A. C. (2010). Marine biodiversity in the Caribbean: regional estimates and distribution patterns. *PLoS one*, 5(8), e11916.

² Besluit Raad van Ministers d.d. 24 augustus 2016, zaaknr. 2016/28856

³ Jackson, J., Donovan, M., Cramer, K., & Lam, V. (2014). Status and trends of Caribbean coral reefs: 1970-2012. *Global Coral Reef Monitoring Network*. Page 65: “Five locations (i.e., van 34 Caribische landen die in de studie zijn beschouwd) fall above the 95% quantile(i.e., of reef health) including Bermuda, the leeward coast of Bonaire, the southwest coast of Curaçao and the Flower Garden Banks”. Met de “southwestern coast” of Curacao wordt Oostpunt bedoeld.

het toerisme, recreatie en de visserij, beschermen de kust tegen stormen en dienen steeds vaker als vindplaats voor nieuwe medicijnen (zie **Productie 2A en 2B**). De economische bijdrage van alle koraalriffen rond Curaçao middels toerisme en visserij is recentelijk geschat op 386 miljoen dollar per jaar, zie **Productie 3**.

7. De vele soorten planten en dieren die op Oostpunt worden op Curaçao beschermd door de Landsverordening van de 9de februari 1988 houdende regels inzake het beheer van de natuur en de bescherming van de daarin voorkomende dier- en plantensoorten (PB 1998, 49, zoals gewijzigd), de "Landverordening Grondslagen Natuurbeheer en –bescherming"⁴ en diverse internationale verdragen die middels een dynamische verwijzing opgenomen zijn in de wetgeving van Curaçao, zoals bijvoorbeeld (doch niet beperkt tot) het "Protocol Concerning Specially Protected Areas and Wildlife ("SPAW protocol")" van de Cartagena Conventie⁵. Middels artikel 8a van de Landverordening Grondslagen Natuurbeheer en –bescherming" worden onder SPAW beschermde soorten, niet alleen internationaal, maar dus ook door de landelijke wetgeving beschermd. Andere artikelen regelen soortgelijke verwijzingen naar andere internationale verdragen. In randnummer 21 e.v. wordt e.e.a. nader toegelicht.

De onderhavige kwestie

8. De familie Maal die op Oostpunt woont en daarvan eigenaar is, wilde en wil Oostpunt grootschalig (laten) ontwikkelen. Echter, de Curaçaose overheid bepaalde in 1995 middels het EOP dat het Oostpunt gebied danwel conserveringsgebied, danwel "open" gebied werd. Geïnteresseerde ontwikkelaars trokken zich terug en de familie Maal begon een rechtszaak op grond van planschade en won deze. De overheid diende aan de eigenaren de geleden planschade te vergoeden, hetgeen slechts gedeeltelijk gebeurde, met als gevolg een oplopende schuld plus rente van de overheid aan de familie Maal.
9. De overheid en de familie Maal maakten in 2010 afspraken om tot een oplossing te komen. Deze afspraken zijn vastgelegd in de zogenaamde "Vaststellingsovereenkomst" d.d. 25 augustus 2010, aangehecht als **Productie 4**.
10. De Minister is voornemens, ter uitvoering van de Vaststellingsovereenkomst de gronden te Oostpunt, als deel van het EOP dat nog niet in werking is getreden, op korte termijn van een (nieuwe) bestemming te voorzien om grootschalige ontwikkeling van het gebied mogelijk te maken, inspelend op de wens van de familie Maal om ongeveer de helft van het oostpunt gebied te ontwikkelen. Hiertoe heeft zij de concept-Landsverordening tot herziening van het Eilandelijk Ontwikkelingsplan Curaçao ('EOP') (PB 1995, no. 36) opgesteld, die grootschalige stedelijke en toeristische voorzieningen te Oostpunt mogelijk maakt. Bijgevoegd als **Productie 5** is de concept ontwerp-Landsverordening en als **Productie 6** de daarbij behorende Memorie van Toelichting. Het wetsontwerp wordt binnenkort voorgelegd aan de Staten ter vaststelling. Op dit moment heeft de Raad van Advies advies aan de overheid uitgebracht over de concept-landsverordening en bestudeert de Minister dit advies, zie de berichtgeving in de kranten hierover d.d. 13 juni en 17 augustus **Productie 7**.

⁴ http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Nederlandse%20Antillen/1880/1880_1.html

⁵ SPAW-Protocol: het op 18 januari 1990 te Kingston getekende protocol betreffende de bijzondere beschermde gebieden en de in de natuur levende dieren en planten, met bijlagen (Trb. 1990,115), behorende bij het op 24 maart 1983 te Cartagena de Indias gesloten Verdrag, inzake de bescherming en ontwikkeling van het mariene milieu in het Caribisch gebied (Trb. 1983, 152).

11. Bekend is dat de Minister de mogelijkheid tot ontwikkeling van Oostpunt heeft laten onderzoeken door KPMG Advisory NV, KPMG Advisory Caribbean B.V. en Decisio B.V. (hierna tezamen: "KPMG") voor wat betreft de financiële, sociale, socio-economische en infrastructurele aspecten van de ontwikkeling van Oostpunt (de "Economic Impact Study"). Voorts werden de Amerikaanse buro's Wolff Landscape Architecture Inc, Langham Engineering Inc en Ecoplan Inc, (hierna: "Wolff c.s.") aangezocht voor het onderzoek naar de stedenbouwkundige, omgevings- en ecologische effecten (de "Eastpoint Planning Study").
12. In de Vaststellingsovereenkomst bedoeld in randnummer 9 werd door de overheid en de familie Maal overeengekomen een "*onderzoek te laten verrichten naar de planologische, ecologische, milieukundige gevolgen vande ontwikkeling van 50% van de gronden te Oostpunt... waarbij in dat kader het realiteitsgehalte, c.q. de haalbaarheid van het plan... wordt onderzocht*" (zie Productie 4 pagina 8) . Hoewel de familie Maal graag ongeveer 50% van het gebied ontwikkeld zou zien, is in de Vaststellingsovereenkomst dus duidelijk met de overheid afgesproken dat eerst onderzocht moet worden in welke mate Oostpunt überhaupt duurzaam ontwikkeld zou kunnen worden. Pas dan kan een definitief ontwikkelingspercentage worden vastgesteld. Mocht het Oostpunt minder dan het door de familie Maal gewenste percentage ontwikkeld kunnen worden, verplicht de overheid zich tot een betaling van ANG 2.5M voor elke 5% waarmee het gewenste ontwikkelingspercentage in mindering is gebracht (zie Productie 4, pagina 9).
13. In de opgestelde Terms of Reference voor de "Eastpoint Planning Study" d.d. 28 september 2010 ("TOR Planning Study for the development of Eastpoint Curacao"), bijgevoegd als **Productie 8**, wordt volgend uit de afspraken uit de Vaststellingsovereenkomst nadrukkelijk aangegeven dat het onderzoek de ecologische impact van twee vooraf bepaalde grootschalige ontwikkelings scenario's (i.e., ontwikkeling van 45 en 55% van Oostpunt) dient te onderzoeken: "*The objective of the Planning Study is to carry out an analysis of the planning, environmental and ecological impacts of 2 scenarios of projected development of Eastpoint as described below* (zie Productie 8 pagina 10 en 12). Tevens wordt gesteld dat het onderzoek "*The impact on the environment and ecological systems of the land use as described in the two scenarios*" moet betreffen (Productie 8 pagina 12)
14. De keuze van de Minister voor het buro Wolff c.s. is opmerkelijk te noemen omdat deze geen aantoonbare ervaring lijkt hebben met het uitvoeren van grootschalige, stedenbouwkundige projecten in tropische gebieden. Wolff c.s hebben ook geen aantoonbare ervaring met het plannen van stedenbouwkundige ontwikkeling in kustzones met de grootte van Oostpunt (zie portfolio's van Wolfflandscape⁶, ECOPLAN⁷ en Langan⁸). Dit wordt immers vereist in de TOR (zie Productie 8 pagina 13). Met name ontbreekt ieder van de buro's expertise op marienecologisch gebied die nodig is om o.a. de effecten van de ontwikkeling van Oostpunt op de direct naast het gebied gelegen beschermde mariene ecosystemen te beschouwen. Omdat Wolff c.s. in totaal slechts 15 mandagen hebben doorgebracht op het 44km² grote Oostpunt terrein (en dan nog alleen op land en nimmer onder de zeespiegel), (zie pagina 10 van **Productie 9** "Eastpoint Planning Study presentation for the people of

⁶ http://www.wolfflandscape.com/OUR_PROJECTS.html

⁷ <http://www.ecoplan-inc.com/project-categories.html>

⁸ <http://www.langan.com/web/portfolios/1340>

Curaçao") lijkt een gedegen evaluatie van het gebied benodigd voor een planning studie onmogelijk. In voorgenoemde presentatie stellen Wolff c.s echter wel dat de ontwikkeling van Oostpunt dient plaats te vinden volgens o.a. het volgende uitgangspunt "No impacts on the offshore coral reefs" (zie pagina 18 van Productie 9).

15. Ontwikkeling van Oostpunt, mits op verantwoorde, duurzame wijze, wordt onderschreven door Carmabi. Carmabi vraagt zich echter af, daarbij gesteund door diverse internationale deskundigen op marienbiologisch gebied, lokale belangenorganisaties en zelfs adviserende commissies binnen de overheid zelf, of de uitvoering van de plannen van de Minister zoals zij nu voorliggen goed onderbouwd zijn. Met name de negatieve en onomkeerbare gevolgen voor de Curacaose natuur, in het algemeen en voor de koraalriffen voor de kust van Oostpunt in het bijzonder, lijken niet afdoende onderzocht zijn en als zodanig niet kunnen worden gebruikt voor de gedegen besluitvorming over een gebied dat 10% van het eiland beslaat en negatieve gevolgen zal hebben voor het mariene milieu dat als publiekelijk bezit dient te worden beschouwd.

Het rapport /bezwaren

16. Wolff c.s. hebben op 31 mei 2011 hun rapportage aan de Overheid uitgebracht, die de volgende dag werd goedgekeurd door de Raad van Ministers op 1 juni 2011, welk rapport is bijgevoegd als **Productie 10**. (hierna: "het Wolff Rapport"). Zij concluderen dat overgrote delen van het 44km² grote gebied ontwikkeld dan wel bebouwd kunnen worden (18,834 huizen, 8 hotels (2400 kamers), 2 marina's, 3 golfbanen, een windmolen park, landbouwgebieden, een wegennet etc., zie o.a. pagina 5, 88, 98-99 in productie 10). Een beschrijving van de gevolgen van deze wijze en mate van ontwikkeling op de natuur van Curaçao in het algemeen en Oostpunt in het bijzonder, ontbreekt, ondanks de verplichting daartoe zoals omschreven in de "TOR Planning Study for the development of Eastpoint Curacao", (Productie 8) en vreemd genoeg komt Wolff tot de conclusie dat er bijna twee keer zoveel huizen gebouwd kunnen worden (18,834, Productie 10 pagina 5) dan de oorspronkelijke in de "TOR Planning Study for the development of Eastpoint Curacao", (Productie 8 pagina 10) omschreven 10,000.
17. Naar de mening van Carmabi zijn bij het onderzoek door Wolff c.s. meerdere relevante aspecten niet in ogenschouw genomen, hetgeen Carmabi gedetailleerd uiteen heeft gezet in de door haar ingediende bezwaren/zienswijze bijgevoegd als **Productie 11 A en 11 B**. Ook de ingediende bezwaren van diverse andere belanghebbenden illustreren de vele omissies in het Wolff Rapport, zie verder randnummer 20. Niet alleen Carmabi is van mening dat het Wolff rapport onvoldoende basis biedt voor planvorming over de ontwikkeling van Oostpunt. Het advies van de Zienswijze Commissie (met daarin (overheids) experts op het gebied milieu, wetgeving, planning etc.) die de Minister moet adviseren over het Wolff rapport en de daar door belanghebbenden tegenin gebrachte bezwaren concludeert in haar presentatie aan de Minister (**Productie 12** "Presentatie Zienswijze Commissie aan de Minister Februari 2014 ") o.a. als volgt over de "Eastpoint Planning Study" van Wolff c.s:

"Uit het rapport blijkt dat er maar een kort onderzoek is gedaan naar de natuurlijke waarden van Oostpunt"

"Grote vegetatie gebieden worden niet geïdentificeerd in het rapport"

"Gebieden met een zekere concentratie van kwetsbare of bijzondere soorten worden niet genoemd... en er wordt niet vermeld of en hoe op een bijzondere wijze omgegaan zal worden met deze gebieden"

"Uit het rapport blijkt dat er maar een deel van de aldaar aanwezige flora en fauna is geïdentificeerd"

"Uit het rapport blijkt niet of de habitatten van (bedreigde) flora en fauna geïdentificeerd zijn"

"Potentiële effecten van ontwikkeling op habitatten of bekende broedplaatsen van bedreigde flora en fauna worden niet beschreven"

"Het is onduidelijk of de gemaakte aannames enige wetenschappelijke basis hebben"

"Het is onduidelijk of en hoe enige voorzichtigheid betracht is ten aanzien van de aanwezige (bedreigde) flora en fauna"

"Op basis van het voorgaande komt de commissie tot de volgende conclusie: de Eastpoint Planning Study (EPS) biedt onvoldoende basis voor een deugdelijke belangenafweging door het bestuur" [onderstreping gemachtigde] .

18. Gezien bovenstaande bezwaren betreft het commentaar van de commissie voornamelijk het ontbreken van belangrijke informatie die logischerwijs nodig is voor adequate besluitvorming door de Minister. Verder heeft Wolff c.s. niet gekeken naar de mogelijke negatieve gevolgen van de voorgestelde ontwikkeling op de koraalriffen te Oostpunt omdat Wolff c.s. aannemen dat de de ontwikkeling van Oostpunt "No impacts on the offshore coral reefs" zou hebben: "Requirements for future development plans are assumed such that there are no direct impacts on the offshore coral reefs from physical disturbance such as dredging or channelization, and minimal or no indirect impacts from wastewater discharge, stormwater runoff, or point source or non-point source pollution". (Productie 10, pagina 91). Later concludeert Wolff c.s (Productie 10, pagina 94), zonder enige vorm van onderbouwing: "Coral reefs which are offshore and not subject to direct impacts from development". Enigzins verbazend is het feit dat in de ToR voor de "Eastpoint Planning Study" (Productie 8, pagina 7) wel wordt gesteld dat "Some of (Curaçao's) coral reefs have been affected by tourism".
19. Voorts ontbreekt in het Wolff Rapport cruciale informatie met betrekking tot bepaalde planten- en diersoorten en ecosystemen. Carmabi heeft op 2 maart 2011 39 wetenschappelijke studies met betrekking tot Oostpunt naar Langan en Wolff, gestuurd waarvan er uiteindelijk 2 (!) gebruikt zijn. Verder komen (bijvoorbeeld) de gevolgen van stormen op de voorgestelde bebouwing direct aan de kust, gebieden van belang als nestgebieden voor zeeschildpadden, de broedkamerfunctie van de binnenbaaien, endemische en bedreigde diersoorten nergens aan de orde. Wolff c.s. melden dat er 18 (!) soorten dieren in het gebied voorkomen terwijl er alleen al 69 vogelsoorten te vinden zijn. Tenslotte zijn diverse ecologische, planologische en economische aspecten verbonden aan de ontwikkeling van Oostpunt niet verantwoord en vaak slechts gedeeltelijk onderzocht (e.g., Producties 11 en 12).
20. Eind 2012 werden de plannen van de Overheid om de ontwikkeling van Oostpunt mogelijk te maken (gebaseerd op het Wolff Rapport) aan de bevolking van Curaçao gepresenteerd. De voorgestelde ontwikkeling stuitte op verzet, van lokale partijen; 39 bezwaren/zienswijzen werden door personen en organisaties ingediend. Kern van alle bezwaren/zienswijzen is dat veelal gewaarschuwd wordt voor grote onomkeerbare schade aan de natuur van Oostpunt in zijn algemeen en in het bijzonder de unieke koraalriffen van Oostpunt als gevolg van de voorgestelde

ontwikkeling (de ingediende bezwaren zijn door het Ministerie van VVRP samengevat in 37 "hoofdbezwaren", die zijn opgenomen in het haar advies aan de Raad van Ministers (**Productie 13**; "Beslisdocument"). Uit ditzelfde document blijkt dat vrijwel alle zienswijzen als "vrijblijvende bezwaren" ter zijde zijn geschoven en niet hebben geleid tot fundamentele veranderingen in de door Wolff c.s. mate van ontwikkeling van Oostpunt.

Het regelgevend kader

21. Curacao is partij bij diverse internationale natuur- en milieuverdragen, waaronder doch niet beperkt tot het Biodiversiteitsverdrag, de Cartagena Conventie met drie protocollen, het Ramsar verdrag, de Bonn Conventie, het Pan-Amerikaanse zeeschildpaddenverdrag, het Cites verdrag, het Montreal protocol, het Klimaatverdrag, het Bazolverdrag en diverse ILO maritieme verdragen met milieu en natuurcomponenten, waarbij expliciet is aangetekend voor welke autonome landen binnen het Koninkrijk het verdrag gelding heeft, voorzover hier van belang, het Land Curacao. Hierbij geldt dat diverse van de natuurverdragen door middel van dynamische verwijzing in de *Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer en -Bescherming* integraal in het recht van Curaçao zijn overgenomen.
22. De *Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer en -Bescherming* verwijst bijvoorbeeld middels de dynamische verwijzing vastgelegd in artikel 8A e.v. naar het SPAW Protocol en maakt derhalve de bepalingen daarvan geldend recht binnen de Curaçaose rechtsorde en aldus direct van toepassing.

Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer en -Bescherming; (PB 1998, 49, zoals gewijzigd)

Artikel 8A

1. *Het is verboden handelingen of activiteiten te verrichten als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel a, van het SPAW-protocol, ter zake van plantensoorten, opgenomen in Bijlage I van dat protocol, en zaden, delen of produkten van deze plantensoorten.*
 2. *Het is verboden handelingen of activiteiten te verrichten als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van het SPAW-protocol, ter zake van diersoorten, opgenomen in Bijlage II van dat protocol, en eieren, delen of produkten van deze diersoorten.*
 3. *Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, kunnen regels worden gegeven ter zake van:*
 - a) *de planten- of diersoorten, opgenomen in Bijlage III van het SPAW-protocol, met inachtneming van het bepaalde in artikel 11, onderdeel c, van dat protocol; en*
 - b) *andere aangelegenheden ter uitvoering van het SPAW-protocol, onverminderd het bepaalde in artikel 13, eerste lid, jo. artikel 15, derde lid, van deze landsverordening.*
23. Het SPAW protocol stelt middels artikel 11 dat aangesloten partijen zorg moeten dragen voor de bescherming en het herstel van de op zgn. SPAW annexes opgenomen soorten en in artikel 13 dat een "environmental impact assessment" wordt vereist voor alle projecten die mogelijk een negatieve invloed zullen hebben op de in de SPAW annexes opgenomen soorten:

SPAW Protocol Article 11: SPAW Protocol Article 13:

1. *The Parties shall adopt co-operative measures to ensure the protection and recovery of endangered and threatened species of flora and fauna listed in Annexes I, II and III of the present Protocol....*

SPAW Protocol Article 13:

Environmental impact assessment. In the planning process leading to decisions about industrial and other projects and activities that would have a negative environmental impact and significantly affect areas or species that have been afforded special protection under this Protocol, each Party shall evaluate and take into consideration the possible direct and indirect impacts, including cumulative impacts, of the projects and activities being contemplated.... ".....

24. Op Curacao komen enkele honderden soorten voor die op de annexes van het SPAW protocol voorkomen⁹. Alle koralen die op de gezonde riffen te Oostpunt voorkomen staan op Annex III van het SPAW protocol en derhalve kan volgens de dynamische verwijzing in de *Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer en – Bescherming* naar voorvernoemde artikelen uit het SPAW protocol niet anders worden geconcludeerd dan dat er een *Environmental impact assessment* te worden uitgevoerd voor grootschalige kustontwikkelingsprojecten zoals gepland te Oostpunt. Wolff c.s meldt op pagina 4 van de Eastpoint Planning Study (Productie 10) dat *“The objective of the Planning Study is to carry out an analysis of the planning, environmental, and ecological impacts of two scenarios of project development at Eastpoint (the 45% and 55% Development Plans)”*, maar in het rapport wordt echter nergens beschreven wat de impact van de voorgestelde ontwikkeling op Oostpunt’s koraalriffen zou zijn. Er wordt simpelweg aangenomen dat mogelijke negatieve invloeden “er niet zijn”: *“Requirements for future development plans are assumed such that there are no direct impacts on the offshore coral reefs* (Productie 10, pagina 91).

Conclusie

25. Wolff c.s hebben geen onderzoek gedaan voor wat betreft de milieueffecten in het algemeen en in het bijzonder niet voor wat betreft de marienecologische effecten van de voorgenomen ontwikkelingen. Erger nog, Wolff c.s. concluderen tijdens hun publieke presentatie (Productie 9, pagina 28) zelfs dat *“In fact, the Zoning Plan adds to the natural systems and environmental areas by providing new “linkages” to connect existing ecological areas”*. De vraag dringt zich derhalve op of de door Wolff c.s. geproduceerde *Eastpoint Planning Study* wel alle relevante informatie bevat om de Minister in staat te stellen tot zorgvuldige adequate besluitvorming te geraken die het algemeen belang dient, te meer nu deze besluitvorming de bestemmingwijziging van 10% van Curacao betreft ter uitvoering van een civielrechtelijke vaststellingsovereenkomst waarin de behartiging van private belangen is beoogd (zie randnummer 9.)

26. Om de door de Minister ingezette herziening van de bestemming van Oostpunt op verantwoorde wijze te kunnen beoordelen dient derhalve, al is het maar op basis van ongeschreven milieubeginselen (zoals o.a. het voorzorgsbeginsel), en goed overheidsbeleid, minimaal bekend te zijn of de effecten van de voorgenomen plannen op korte en lange termijn op het milieu en de natuur van het eiland en de omliggende eilanden, boven en onder water onderzocht te zijn, en tevens of voornoemde resultaten vervolgens betrokken zijn in de rapporten waar de Minister

⁹ <http://dcnanature.org/wp-content/uploads/2013/01/5-SPAW.pdf>

thans haar beleid op baseert en zelfs regelgeving tracht te implementeren. Indien dit niet is gebeurd, is aanvullend onderzoek middels een wetenschappelijk verantwoord MER onderzoek en rapportage vereist.

27. Om die reden, teneinde de gronden van en voor een mogelijke vordering op VVRP te onderbouwen, heeft Carmabi ter voorbereiding op een bodemprocedure recht en belang bij advies van een door een door het Gerecht benoemde deskundige ter zake van het Wolff Rapport ("*Eastpoint Planning Study*") waar in ondermeer de navolgende vragen aan de orde komen:

I. Voldoen de opstellers van de Eastpoint Planning Study aan de expertise vereisten zoals gesteld in de TOR Planning Study?

II. Voldoet de inhoud van de Eastpoint Planning Study aan de vereisten zoals geformuleerd in de TOR Planning Study?

III. Voldoet de Eastpoint Planning Study aan de doelstellingen van het EOP (het Eilandelijk Ontwikkelingsplan) en de vereisten voortvloeiend uit de Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer en –bescherming en direct van toepassing zijnde verdragen zoals bijvoorbeeld het SPAW Protocol en het "Protocol Concerning Pollution from Land-Based Sources and Activities"?

IV. Voldoet de Eastpoint Planning Study aan verdragseisen voor overheidsbeleid voor wat betreft enerzijds kustbebouwing en anderzijds stormen, tsunami's, de geologische gesteldheid van de bodem en zeespiegelstijging?

V. Wordt in de Eastpoint Planning Study, zoals de Minister beoogt, bepaalt welk percentage van Oostpunt ontwikkeld kan worden zonder onaantvaardbare schade aan het milieu/ de natuur te Oostpunt?

VI. Is een aanvullend Milieueffect rapport (MER) onderzoek en rapportage aan te bevelen of zelfs verplicht?

Belang Carmabi

28. Doordat de Minister gekozen heeft voor een zelfstandig wetgevend proces om de herziening van het EOP te bewerkstelligen, in plaats van de geëigende weg van beroep en bezwaar zoals neergelegd in de EROC, lijkt de bestuursrechter buiten spel gezet (zie vonnis d.d. 30 mei 2016 bijgevoegd als **Productie 14**). Carmabi staat derhalve geen andere weg open dan de civiele rechter te adieren.

Spoedeisend

29. Het belang van Carmabi is spoedeisend nu de vorenomschreven concept Landsverordening en Memorie van Toelichting recentelijk door de Raad van Advies is behandeld en de regering mogelijk spoedig het concept naar de Staten zal sturen om te worden behandeld.
30. Om die reden hoopt Carmabi erop te mogen rekenen dat de gehele procedure op voortvarende wijze kan worden afgerond opdat de deskundige(n) de werkzaamheden kan/kunnen aanvangen en zo spoedig mogelijk het advies kan/kunnen uitbrengen. Inmiddels heeft de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak te Den Haag, Carmabi geïnformeerd dat aan die organisatie

meerdere deskundigen met de vereiste expertise verbonden zijn en heeft zich bereid verklaard hebben een dergelijke adviesopdracht te aanvaarden, en gestelt in staat te zijn om dergelijke opdracht op afzienbare termijn af te ronden.

REDENEN WAAROM:

Carmabi zich tot uw Gerecht wendt met het verzoek, voor zover rechtens mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:

- I. te bevelen een deskundigenbericht;
- II. te benoemen als deskundige de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak, contact persoon Mr G.P.I.M. Wuisman, te Den Haag gevestigd aan de Bezuidenhoutseweg 60 , 2594 AW Den Haag, email g.p.i.m.wuisman@stab.nl, telefoon 0031703150123, 0031613243134, althans (een) door Uw Gerecht in goede justitie te benoemen deskundige(n);
- III. te bepalen dat de deskundige(n) het/hun onderzoek zelfstandig zal/zullen verrichten en een schriftelijk en gemotiveerd bericht zal/zullen uitbrengen omtrent de in randnummer 27 hierboven vermelde vragen, en wel uiterlijk binnen 2 maanden na benoeming, danwel binnen een door Uw Gerecht in goede justitie te bepalen termijn;
- IV. te bevelen dat de Minister alle door de deskundige(n) vereiste medewerking zal verlenen en alle voor het deskundigenbericht vereiste gegevens getrouw en tijdig ter beschikking zal stellen aan de deskundige(n);
- V. een bedrag vast te stellen voor de kosten van de deskundige(n) en te bevelen dat de kosten van de deskundige(n) zullen worden gedragen door de Minister;
- VI. de Minister te bevelen het door Uw Gerecht voor de deskundigen vast te stellen bedrag binnen twee (2) weken na het uitspreken van dit vonnis aan die deskundige(n) te voldoen;
- VII. met bepaling dat de Minister de kosten van deze procedure zal dragen, waaronder begrepen de kosten van rechtskundige bijstand en de verschuldigde griffierechten.

Curaçao, 2 september 2016

Namens Carmabi,

S.A. in't Veld
gemachtigde

voor deze:

1/0

PRODUKTIE 1

Artikel 2 uit de statuten van carmabi (5 mei 2011)

1. De stichting draagt de naam: _____
"CARIBBEAN RESEARCH & MANAGEMENT OF BIODIVERSITY _____
(CARMABI) FOUNDATION". _____

Zij is gevestigd op Curaçao. _____

2. De stichting is opgericht voor onbepaalde tijd. _____

DOEL _____

Artikel 2 _____

1. Binnen het kader van een duurzame ontwikkeling heeft de Stichting tot _____
doel: _____

- a. het verrichten of doen verrichten van wetenschappelijk onderzoek ten —
behoefte van natuurbeheer, natuurbehoud, natuurherstel en _____
natuurontwikkeling; _____
- b. de verwerving, het behoud, de bescherming, het beheer, het herstel en
de ontwikkeling van natuurgebieden en de daarin voorkomende _____
terreinen en objecten die waardevol zijn uit het oogpunt van geologie, —
oudheidkunde of geschiedenis; _____
- c. het bewustmaken van de bevolking in het algemeen en de _____
schoolgaande jeugd in het bijzonder van de bijdragen die zij kunnen —
leveren aan de bevordering van een duurzame ontwikkeling. _____

2. Zij tracht dit doel te bereiken door: _____

- a. het in de nationale parken en andere natuurgebieden uitvoeren of laten
uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van het _____
beheer, behoud, herstel en ontwikkeling van de natuur; _____
- b. het samenwerken met organisaties en personen die zich op _____
overeenkomstig terrein bewegen; _____
- c. het gevraagd en ongevraagd adviseren bij projecten en ontwikkelingen
die direct of indirect te maken hebben met de natuur; _____
- d. het aankopen of op andere wijze in eigendom of beheer krijgen van _____
natuurgebieden en de eventueel zich daarop bevindende gebouwen, —
opstallen en andere technische werken; _____
- e. de onder d. genoemde gebieden te beheren, te beschermen, te _____
herstellen en te ontwikkelen binnen het kader van een duurzame _____
ontwikkeling; _____
- f. het organiseren, steunen en bevorderen van educatieve activiteiten en
projecten, die bijdragen tot het bewust worden van de noodzaak tot een
duurzame ontwikkeling; _____
- g. alle andere wettige middelen die de doelstelling dienstig kunnen zijn. —

PRODUKTIE 2A

Relevante passages uit:

Cesar H, Burke L, Pet-Soede L. The economics of worldwide coral reef degradation.

Indien gewenst, is het gehele document is te downloaden via:

https://www.wwf.or.jp/activities/lib/pdf_marine/coral-reef/cesardegradationreport100203.pdf